

hard over slechte bushwegen en bestuurder en passagiers (soms wel vijf tegelijk) dragen meestal geen helm. De laatste tijd zijn ook brommerbendes actief, die passagiers beroven en vermoorden.

Criminaliteit, stijgende kosten, hoge werkloosheid, corruptie en ziekten als hiv en aids blijven zich hardnekkig aandienen. Het baart mensen zorgen dat de overheid er maar niet in slaagt ook maar iets aan de situatie te verbeteren. Tegelijkertijd wordt door de bevolkingsdruk land alsmaar schaarser en het is maar de vraag of er in de toekomst nog genoeg voedsel verbouwd kan worden.

'Mensen verwachtten veel van de nieuwe gouverneurs en districtsbesturen,' zegt David Maleba, een vriend van Anthony uit Nairobi, die een paar dagen zijn ouders in de bush bezoekt. 'Maar in plaats van de miljoenen die ze te besteden hebben in betere wegen, onderwijs en zorg te stoppen, hebben ze grote huizen en dure auto's voor zichzelf gekocht. Publieke voorzieningen worden alsmaar slechter. In het districtsziekenhuis hebben zeven van de veertien artsen ontslag genomen uit onvrede over hun salaris en werkomstandigheden.'

Vrouwengroepen

Op zondag worden alle zorgen opzij geschoven en is het tijd voor gebed en ontspanning. In de ochtend bidden mensen

massaal in honderd jaar geleden door westerse missionarissen opgetrokken kerkgebouwen, in eenvoudige huisjes en onder bomen. Mannen gaan daarna eerst naar stierengevechten, een traditie in Kakamega, en dan drinken. Vrouwen zorgen voor de kinderen en maaltijden en komen 's middags bij elkaar in vrouwengroepen. Ze bespreken prangende kwesties (kinderen, ziekten, dronken mannen), zetten inkomen genererende projecten op (handeltjes in maïs of tweedehands kleding) en geven elkaar geld volgens het Merry-go-Roundprincipe.

Theresa Mukari kijkt die namiddag naar een Mexicaanse soap op een van Kenia's commerciële zenders. Strak staart ze naar de afwisselend erotische en gewelddadige beelden. Als ze de bezoeker opmerkt, nodigt ze hem onmiddellijk uit voor een maaltijd, en als hij die vriendelijk afwijst, reageert ze met een Luhya-gezegde: 'Onderdrukking van honger leidt tot de dood.'

De bush is fascinerend en mysterieus. De enige zekerheid is dat om half zeven de schemering inzet en het om zeven uur pikkedonker is. Waarna miljoenen krekels hun oorverdovende tropenzang aanheffen. «

Frans van den Houdt is Afrika-correspondent, met als standplaats Nairobi.

» ADVERTENTIE

UITGEVERIJ HUIS CLOS
 Poëzie
en over poëzie
Piet Gerbrandy over
Hans Faverey
Paul van Ostaijen
Gebruiksaanwijzing
der lyriek
Jeugdgedichten van
Misha Mengelberg
Wiel Kusters over
Jan Hanlo
uitgeverijhuisclos.nl

FROM THE
 GUGGENHEIM
 COLLECTION

TWOMBLY
 FRANCIS
 APPEL
 POLLOCK

TO THE
 COBRA MUSEUM
 AMSTELVEEN

INTERNATIONAL ABSTRACTION 1949-1960
 5 APRIL – 31 AUGUSTUS 2014

HET GELIJK VAN HET WESTEN

Jan Pronk

Het was allemaal niet tegen Rusland gericht, maar evenmin was het een blijk van vertrouwen

De val van de Muur betekende het einde van het communistisch systeem van de Sovjet-Unie en, twee jaar later, ook van de Unie zelf. Dat laatste leek een logisch gevolg van het einde van de dictatuur, maar stond toch op zich. Samen resulteerde dit in algehele afbrokkeling van het Oostblok: ideologisch, staatkundig, politiek, economisch en militair. Het Westen had de ideologische strijd tussen kapitalisme en communisme gewonnen. Rusland was geen imperium meer. Het was economisch verzwakt, zou voortaan de tweede viool spelen en had geen reden meer het Westen militair te bedreigen.

Het Westen beschouwde zich als de overwinnaar van de Koude Oorlog. De overwinnaars keken niet vooruit. Rusland moest maar zo spoedig mogelijk het westerse systeem omarmen en werd met geld en adviseurs die richting op gestuurd. De hervormingen waren abrupt. Het resultaat was maffioos staatskapitalisme, gepaard met corruptie en inperking van nieuw verworven democratische rechten. Het Westen kan zich er misprijzend over uitlaten, maar is mede verantwoordelijk en heeft er goed aan verdiend.

Tijdens de Koude Oorlog stond het Warschaupact tegenover de NAVO. Toen het eerstgenoemde werd opgeheven, bleef de NAVO bestaan. Dat had anders gekund. Men had beide kunnen laten opgaan in een gemeenschappelijk veiligheidspact, waarvan alle landen deel uitmaken. Voorstellen in deze richting haalden het niet. In plaats daarvan werden voormalige Oostblokstaten lid van de NAVO, waaronder Hongarije, Polen, Tsjechië en de Baltische staten. De Russen moesten wel akkoord gaan, net zoals zij het uiteenvallen van Joegoslavië accepteerden en de erkenning door Europa van de nieuwe staten aldaar.

Maar geleidelijk werd Rusland weer sterker en ging het grenzen trekken, eerst onverrichterzake, rond de erkenning van onafhankelijk Kosovo, en later nadrukkelijk, toen het Westen ook Georgië en Oekraïne lid wilde maken van de NAVO. Dat kwam te dichtbij. Om die reden verzette Rusland zich ook tegen Amerikaanse plannen om in Centraal-Europa een raket schild te bouwen tegen mogelijke aanvallen uit Iran.

Het was allemaal niet tegen Rusland gericht, maar evenmin was het een blijk van vertrouwen. De spanningen in de Kaukasus namen toe. Binnen de

Russische Federatie zelf, zoals in Tsjetsjenië, waar meedogenloos werd opgetreden, maar ook aan de zuidgrens: Rusland bezette delen van Georgië (Abchazië en Zuid-Ossetië) en beschuldigde het Westen ervan Georgië aan te sporen tot agressie. De kans op samenwerking om de nationale veiligheid wederzijds te garanderen op voet van gelijkheid verminderde.

Ze vervloog na de besluitvorming in de Veiligheidsraad over Libië. Rusland pleegt een veto uit te spreken tegen resoluties die regimeverandering beogen. De resolutie over Libië sloot dit uit. De beoogde interventie zou slechts dienen ter bescherming van mogelijke slachtoffers van de burgeroorlog. Rusland (en China) onthielden zich van stemming. Dat was een stap vooruit op de weg naar een nieuwe rechtsbasis voor vrede en veiligheid, hard nodig na de Amerikaanse inval in Irak, tien jaar eerder, en na passing van de Veiligheidsraad. Maar de NAVO rekte het verkregen mandaat eenzijdig op. Khadaffi werd ten val gebracht. Rusland en China konden zich geschoufferd achten. Hun noodzakelijke medewerking later (Syrië!) werd daarmee verspeeld.

Rusland is weer een sterke natie. Binnen Rusland heersen nationalistische en groot-Russische sentimenten. Het regime licht de hand met burgerlijke vrijheden, mensenrechten en democratische procedures. Het heeft met de inlijving van de Krim het internationale recht geschonden. Maar een andere westerse politiek had een en ander misschien kunnen voorkomen.

Jan Pronk is oud-minister van Ontwikkelings-samenwerking en hoogleraar aan het *Institute for Social Studies* in Den Haag.